

Opsamling på landspanel: Drømme for fremtidens socialpolitik

Den 31. august 2020 afholdte Rådet for Socialt Udsatte det første møde i det nye landspanel af lokale udsatteråd i Odense. Til landspanelmødet deltog ca. 60 repræsentanter fra 30 forskellige lokale udsatteråd. Programmet bestod blandt af en visionsworkshop, hvor deltagerne drøftede bekymringer og drømme for fremtidens socialpolitik. Dette notat søger at samle op på de mange input, der blev skrevet ned på plancher ved de forskellige gruppeborde.

Formen på workshoppen var åben og uden krav om at vælge noget på bekostning af noget andet. Fordelen ved dette format er, at det giver mere direkte adgang til drømme og bekymringer, dog gør formatet det også sværere at samle op og konkludere, fordi produktet er ujævnt og ikke nødvendigvis udtryk for en samlet enighed. Her kommer alligevel et forsøg på at kategorisere, gruppere og sige noget samlet om landspanelets visioner for fremtidens socialpolitik.

Drømmene er inddelt i seks temaer, der afspejler de drømme, der optrådte mest:

1. Drømme om et andet menneskesyn
2. Drømme om en bedre sammenhængende indsats
3. Drømme om et modigt og stærkt socialområde med stærke målsætninger
4. Drømme om en bedre retssikkerhed og flere rettigheder
5. Drømme om en verden uden udsathed, hvor vi lykkes med at forebygge
6. Drømme om et løft af specifikke indsatser

1. Drømme om et andet menneskesyn

At skabe en social indsats med et mere værdigt og tillidsfuldt syn på udsatte borgere fylder særligt meget i drømmene for fremtidens socialpolitik. Der gives udtryk for en bekymring over for den måde og den tilgang, som udsatte bliver mødt med i det sociale arbejde. Der er bekymring for manglende fleksibilitet, stigmatisering, manglende rummelighed over for forskellige borgere, og for udbredt kassetænkning. Deltagernes drømme centrerer sig overordnet om at skabe en social indsats, der grundlæggende sætter mennesket før systemet: En indsats hvor kommunen er til for borgeren og ikke omvendt, hvor det er borgernes egne håb og drømme, der er i fokus, og hvor det er systemets primære opgave at bakke op om, at den enkelte kan nå til et sted, hvor de er i stand til at bære sig selv.

Herunder følger et udpluk af drømmene for fremtidens socialpolitik som formuleret af deltagerne på landspanelet:

- En social indsats med mere åbenhed, afstigmatisering og mindre tabu, hvor folk mødes i øjenhøjde

- Mennesket før systemet, hvor kommunen er til for borgeren. Vi starter med borgernes egne håb og drømme, og så er det systemet, der skal bakke op
- Større tillid mellem borger og system. Der skal være tro på borgerens kunnen.
- At den sociale indsats er: At et menneske er i stand til at bære sig selv
- En forståelse af udsatte-begrebet: Fokus på at alle kan blive udsatte i perioder i deres liv, og at vi alle kan være i sårbare situationer
- Mere fokus på den rette hjælp for den enkelte frem for økonomiske hensyn

2. Drømme om en bedre sammenhængende indsats

Drømmen om at skabe en sammenhængende og helhedsorienteret indsats fylder rigtigt meget i deltagerne – og i deres bekymringer, da mange oplever, at vi er langt fra at kunne opfylde en sådan drøm. Kassetænkningen mellem forvaltninger, siloopdelingen, og mangel på helhedsløsninger bliver nævnt som bekymring sammen med en bekymring for, at for mange falder igennem pga. manglende fleksibilitet og rummelighed, overgange og opfølgning i de sociale indsatser, og at mange ikke bliver grebet af et sikkerhedsnet, før de er faldet igennem. Deltagerne drømmer om en socialpolitik med stærkt tværsektionelt samarbejde, med fagligt stærkt personale, der følger borgeren hele vejen igennem med et helhedsorienteret blik, og en socialpolitik der lægger vægt på langsigtede indsatser og et bedre sammenspil med andre politikområder, særligt sundhedspolitik, boligpolitik og beskæftigelsespolitik.

Herunder følger et udpluk af drømmene for fremtidens socialpolitik som formuleret af deltagerne på landspanelet:

- At der er få kontaktpersonerne, som er faste, på trods af flere berøringsflader
- Tværsektionelt samarbejde og koordinering omkring udsatte på socialområdet, også med civilsamfundet
- En socialpolitik der sikrer samarbejde på tværs af politikområder
- Flexibilitet i og opfølgning på sociale indsatser og forløb
- Bedre uddannet personale
- Ingen må slippe en borger, før en anden tager fat – forpligtende overgange
- Mindre midlertidige indsatser

3. Drømme om et modigt og stærkt socialområde med langsigtede målsætninger

I deltagerne bekymringer lægges der også stor vægt på, at socialområdet mangler politisk opbakning, særligt i forhold til underfinansieringen af hele området. Der er en bekymring for, at socialpolitikken drukner i andre områder, og at visionerne og planerne for området forbliver visioner og aldrig får sat handling bag ud over en valgperiode, og at politikerne ikke har eller opsøger den viden, der skal til for at løfte området ordentligt. Deltagerne drømmer om, at socialpolitikken bliver prioriteret politisk, og at der er mod og vilje fra politikerne til at sætte langsigtede målsætninger for området.

Herunder følger et udpluk af drømmene for fremtidens socialpolitik som formuleret af deltagerne på landspanelet:

- Vær modige til at tænke ud af boksen fx planloven (skæve boliger)

- At socialpolitikken er på programmet på partiernes sommergruppemøder og fremefter for at sikre en rød tråd
- At der er politisk mod og politisk handling fx til at sikre Housing First
- Fattige børn skal ikke findes i DK!

4. Drømme om en bedre retssikkerhed og flere rettigheder

Blandt bekymringerne fylder spørgsmålet om retssikkerhed også en del. Flere fremhæver den dårlige retssikkerhed for socialt udsatte borgere, at der er en ulige hjælp på tværs af kommuner, hvor kvaliteten af hjælpen afhænger af, hvor borgerne bor, og at der generelt i lovgivningen er for meget kommunerne *kan* gøre, og for lidt de *skal*. Her nævner en del også, at de er bekymrede over, at kommunerne ikke altid overholder den gældende lovgivning, og at der er for løs fortolkning af loven. Drømmen er at få en socialpolitik og sociale indsatser, der sikrer, at lovgivningen altid bliver overholdt, at der slås hårdere ned på de kommuner, der ikke overholder lovgivningen, og at der udføres tiltag, der sikrer en bedre retssikkerhed for udsatte borgere med bedre oplysning om rettigheder, øget gennemsigtighed og bedre involvering af borgere i klagesager.

Herunder følger et udpluk af drømmene for fremtidens socialpolitik som formuleret af deltagerne på landspanelet:

- At lovgivningen bliver overholdt
- Bedre oplysninger om rettigheder og muligheder for den enkelte. Større gennemsigtighed i loven og øget tilgængelighed til indsatser for udsatte.
- At kommunerne kan slippe afsted med ikke at løse "skal-opgaver" i lovgivningen. For meget *kan* og for lidt *skal*.
- Forbedring af retssikkerheden og sikring af lige hjælp på tværs af kommuner
- At KL slår hårdere ned på kommuner, der bryder loven
- Bedre involvering af borgere i klage/ankesager

5. Drømme om en verden uden udsathed, hvor vi lykkes med at forebygge

Der er også en del af drømmene og bekymringerne, der går på, om vi som samfund er gode nok til at forebygge socialt udsathed og skabe bedre rammer for, at socialt udsatte kan leve et liv, der er værdigt for dem. Nogle fremhæver, at samfundet ikke har formået at bryde den sociale arv, og at der ikke gøres nok for at hjælpe udsatte familier før en evt. anbringelse. Derudover udtrykkes der bekymring for antallet af unge i en kriminel løbebane, unge der falder fra i skolen og samfundets alkoholkultur. Generelt efterspørger deltagerne mere viden hos politikere og i samfundet om, hvad der får folk ud i udsatte positioner, og hvad vi kan gøre for at forhindre det.

Herunder følger et udpluk af drømmene for fremtidens socialpolitik som formuleret af deltagerne på landspanelet:

- At der gives plads til fleksibilitet og helhed i sagsbehandlingen med mere fokus på en helhedsorienteret hjælp og støtte til udsatte familier, og at der kommer mere fokus på tidlig indsats og forebyggelse
- At vi starter socialpolitikken ni måneder før et menneske kommer til verden eks. gennem Barnets lov og gennem psykiatriplanen

- Forebyggelse er dyrt her og nu, men det er billigere på den lange bane
- Bedre hjælp til forældre, der har det svært, så de kan blive gode forældre

6. Drømme om et løft af specifikke indsatser

En del af drømmene og bekymringer relatere sig til specifikke indsatser. De specifikke indsatsområder kan tolkes som en konkretisering af forskellige mere overordnede drømme om fx rettigheder og hjælp, der svarer til individuelle behov etc. En drøm eller bekymring kan sagtens give mening i forskellige kontekster. En drøm om ”ret til medicinfri behandling” kan således både ses som et ønske om flere rettigheder, men også om at man får mere fokus på den individuelle behandling, der følger socialt udsattes egne ønsker.

Nedenfor ses en liste af de specifikke indsatser, der er nævnt:

Bekymringer:

- At der kommer kvalitetsstandarder på alkoholområdet
- At der kommer et lovkrav om at få udsatteråd i alle kommuner
- At der er ens efteromsorg i alle kommuner
- At det sociale frikort fortsætter
- Gratis tandpleje til alle
- Flere socialsygeplejersker og sociallæger
- Ret til medicinfri hjælp. Obligatoriske udtrappingsplaner for at reducere trang.
- Afkriminaliser rusmiddelbrug
- Samlet hjælp til dobbeltbelastede